

Irta: Joó Tibor

E három szó voltaképpen fogal-
mi egységet jelöl. A humanizmus
az európaiság lényege, a magyar-
ság lenye pedig az európaiság. Ez
így tény, történeti tény. De esz-
ménynek is kell lennie és benne
kell látnunk nemzeti hivatásunkat,
jövünk célját és teljesítményét.

A humanizmusnak két jelenté-
se van. Ertjük rajta azt a szellemi
áramlatot, amely a görög kulturá-
val indult el és a római latinítá-
son keresztül, a középkori szerény
ébredés után a renaissanceban
uralkodóvá vált s azóta különböző
irányokból jövő támadások tüze-
ben bár, de töretlen hatalommal
irányítja a fehér ember kulturéle-
tét. Határozott szellemi tartalom-
ról van itt szó, arról az irodalmi
anyagról, filozófiai, esztétikai, er-
kölcsei, tudományos eszményekről,
normákról, tehát bizonyos örökér-
vényűnek elismert mintaképekről,
melyeket az úgynevezett klassziku-
sok alkotottak meg egy nagyon ha-
tározottan egységes szellemben.
Tudjuk, hogy ez a humanizmus
európai kulturánk éltető lelke, min-
dig is ez volt az eszmény és ösz-
tönző, ennek a görög-római indu-
lásnak a folytatója az egész tö-
mérdek évszázad azóta: az euró-
paiság ez: ez a görög-római hu-
manizmus.

De van a szónak egy másik,
nem ilyen történelmi jelentése.
Ne az emberek iránti érzékeny kö-
nyörületességre gondoljunk, még
kevésbé arra a mindent megbocsá-
tó lanyhaságra, Az igazi humanis-
ta igényekkel lép fel embertársai
iránt. Emberi magatartást vár tőlük.
Mert ez a tágabban értett hu-
manizmus a humánumnak, az em-
berinek a megbecsülése. Az a fel-
fogás, hogy az emberi, tehát min-
den emberi személyiség s alkotásai,
érzései, gondolatai, cselekedetei
végtelenül fontosak. Végtelenül
jelentőségteljesek az egész minden-
ségben is és ezért megérdemlik a
liszteleket, az élethez való abszolút
jogot, sőt a halhatatlanságot. Mind-
ez pedig azért van így, tartja a
humanista hit, mert az emberiben
valami isteni fejeződik ki. Az em-
berben vált öntudatosá a lét ér-
telme. S ebből a hitből fakad a hu-
manista igénye is az emberekkel
szemben: ehhez a nagy méltóság-
hoz méltóképpen kell élniük. A
humanista tisztában van vele,
mily nagy feladat ez, mily nehéz a
lökélyt megközelíteni. Ezért van az
élnézés, szelidség, méltányosság,
amit gyakran félreértének vagy
rosszul alkalmaznak. Legalább a
jósándékokat, az őszinte törekvést
mindenesetre megköveteli a huma-
nista. De ez a legfőbb erény is a
szemében: az emberre való törek-
vés. Mert ez magában foglalja az
isteni felé törekvést.

A két humanista között azon-
ban nincsen ellentét. Az a fentebb
vázolt történeti humanizmus is en-
nek a humanizmusnak az eszmé-
nyeit állította értékrendszere csú-
csára. Az embereszmény, melyet a
görög és latin klasszicizmus s nyo-
mán az európaiság maga elé állí-
tott, ennek a humanizmusnak a
kidolgozott formája. De megerő-
sítette a humanizmus uralmát az
európai szellemben az a körülmény
is, hogy kulturánknak másik sark-

köve a görög-római hagyomány
mellett a kereszténység. Márpedig
a kereszténység a legigazibb hu-
manizmus, az embernek legmaga-
sabbra fokozott eszményével. Ke-
rszténység és klasszikus antikvi-
tás tökéletes egységgé egyesültek a
keresztény latinításban és ez lett
történetileg Európánk szellemi
alapja.

Ehhez csatlakozott a magyar-
ság és ezt a szellemet fogadta ma-
gába. Európai nemzeté vált, ke-
rsztény latinítással eltele s azóta
ez a magyarság szelleme. A ma-
gyarság: az európai humanizmus.
Amint itt vázoltuk, abban a for-
mában. S mindig tudtuk, mivel
tartozunk ennek a méltóságunk-
nak. Teljesítettük hivatásunkat.

Mert a nemzet lényege: hivatá-
sa, melyet a többi nemzetek so-
rában, az emberiség körében ju-
tott osztályrészeül, s ő felismerte
vállalta és teljesítette. A magyar-
ság, midőn európai nemzet lett,
abban a formában ismerte fel és
ismerte el az emberiség egyetemes
céljait és eszményeit, melyeknek
szolgálatát hivatásként vállalta,
amely formában az európai öntu-
dat állapította meg: az európai
keresztény humanizmusban.

S milyen külön magyar felada-
tokat rótt ránk ez a hivatás Euró-
pa egészében elfoglalt helyünknek
megfelelően?

Közhely már az, hogy Európa
délkeleti bástyája és védőpajza
vagyunk. Közhely, de sajnos Euró-
pa részéről inkább emlegetett, mint
méltányolt igazság. Azt is emleget-
tik, hogy évszázadokon át Ma-
gyarország volt dél és kelet felé
sőt gyakran északra is, az európai-
ság kisugárzó göcponjtja. A közép-
kori hatalmas Magyar Birodalom
fennállása idején addig terjedt
Európa határa, míg e birodalom
befolyása ért. A bizánci szláv ort-
hodoxiával szemben ő képviselte
s fölénytel, a latin kereszténysé-
get, Európát a Kelettel szemben.
S ennek az Európának a szellemi
mozgalmaiban mindig tevékenyen
résztvett. Keveset szokás azonban
beszélni két módról, ahogy az
európai eszményeket szolgálta
nemzetünk.

Mondtuk, hogy a humanizmus
lényege az emberi személy megbe-
csülése. Ez egyet jelent a szabad-
ság gondolatával. Természetesen ez
a humanista szabadság nem zabolá-
latlan individualizmus. Nem ez
»aki bíra, marja« darwinizmusa,
amely szabadon hagyja az erő-
sebbnek megsemmisíteni a gyen-
gebbet. Ez a keresztény és huma-
nista szabadság a szellem sza-
badtsága. Arra való szabadság, hogy
a szellem szabadon igyekezhet a
beléje rótt értékeket, a szépség, jó-
ság, igazság és szentség értékeit
követni, azon a módon és úton,
amely egyéniségében adatott nek.
Ebben semmiféle materiális erő-
szak, sem társadalmi, sőt tulajdon
testi mivoltának alantas ösztönei
sem akadályozzák. Vagyis az ember
szabadon keresheti és vetheti em-
bervoltának értelmét. Az emberi
személynek ezért kell szabadnak
lenni. Ez is az európaiság paran-
csa.

Keveset szokták emlegetni, mily
mélyen eltölti a magyart ez az in-
dividualizmus és szabadságeszme
mily sokát tett ennek szolgálatá-
ban. De nekünk tudnunk kell,
hogy a hősök, kik véreztek és éle-
tüket adták az eszméért, melynek
»itten hordozzák véres zászlóit« a
legigazibb európai humanitásért
éltek és haltak. S tudnunk kell
hogy az a sokszor gyalázott és gy-
nyolt »rebellis« szellem s a sok-
szor kinevetett konok ragaszkodó

»az ősi alkotmányhoz és független-
séghez« ennek az európai huma-
nizmusnak legmélyéről fakadt. S
még valamit kell tudnunk. Tud-
nunk kell, hogy mit jelent az a
sokat emlegetett szentistváni bi-
rodalmi gondolat. Tudnunk kell,
hogy ez nem valami imperialista
erőlködés, hanem ez is az európai
humanizmus individualizmusának
és szabadságeszményének a szolgálá-
lata. Hivatásteljesítés.

Az emberiség egyeteme nem
csak emberi egyénekből, hanem
nemzeti és népi egyéniségekből is
áll. Az egyetemes emberi egyéni
megvalósulásai ezek s ezért szent
létfoguk van egyéniségük szabad
éléséhez. A szentistváni gondolat
pedig ezt fejezi ki. Magyarország
mindig népek hazája volt, több
nép lakóhelye. S a magyarság az-
zal bizonyította be valódi európai-
ságát, hogy e népeket meghagyta
egyéni népiségük szabadságában

A városi muzeum sokszázados kőgyűjteménye továbbra is kint ázik és porlad a téli szabadban

Sem a muzeumban, sem a stefániai várban, sem a fogadalmi templom alagsorában nem lehet elhelyezni az értékes gyűjteményt

(A Délmagyarország munkatár-
sától) Közismert tény, hogy a sze-
gedi városi muzeum ma már túl-
ságosan kicsiny ahhoz, hogy képes
legyen befogadni azt a hatalmas
anyagot, amely mint múzeumi ér-
ték rendelkezésére áll ennek a vá-
rosnak. Hosszú idő óta a legkülön-
bözőbb megoldási tervek rajzoltak
a muzeum körül: szó volt egy idő-
ben — s ez a terv még ma sem alult
el — a Somogyi-könyvtár és az
Egyetemi Könyvtár egyesítéséről
és egy másik épületbe való áthelye-
zéséről. Ennek a tervnek valóra vá-
lásával a muzeum hatalmas terme-
ket nyerne, amelyeket berendezhet-
ne a birtokában lévő anyag kellő
át csoportosításával, úgy, hogy a
múzeumi értékek minden egyes da-
rabja a nagyközönség rendelkezésé-
re álljon s ne legyen kénytelen meg-
bújni akár a muzeumi padlás zugai-
ban, akár a pince grádicsán és ho-
mályos folyosóin. Utóljára hagytuk
azt, hogy a múzeumi anyag egy ré-
sze, amely kövekbe vésvé őrizi a le-
tünt ezredék történelmét, kinn kük-
sol hosszú idő óta a hónap, esőnek,
fagynak, zivatarnak kitéve a sza-
bad ég alatt a muzeumbéjrat alatti

Mi sem igazolja ezt jobban, mint
az, hogy e népek fennmaradtak s
maguk népiségében. A magyarság
a neki jutott földön őrizte az em-
beriség sokszínűségét igaz huma-
nista ként.

Ime ez bomlik elénk, ha a ma-
gyarság, európaiság és humaniz-
mus hármas egységét történelmi-
leg elemezzük. Ezek voltak teljesít-
ményeink e nagy eszmény szolgál-
latában. S a jövő? Nem adhatunk
fel semmit belőle, sőt még foko-
zott hittel és hűséggel kell kitarta-
nunk, nehogy egy szemernyi is
veszendőbe menjen örökségünkől
a mai idők szörnyű viharában.
Őrizzük Európát, a humanizmust
mimagunkat.

Sokféleképp tehetjük. De nem
utolsó módja az sem, ha igyek-
szünk öntudatosá tenni magunk-
ban nemzeti szellemünket. Ez pe-
dig nem megy másként, csak a ma-
pos és részletes vizsgálataival: tu-
dománnyal. Talán meg lehet hoz-
dosítani a tudomány emberének ezt
a rögeszméjét.

beugrásban. Erről nem nem tehet a
muzeum vezetősége: jó néhány esz-
tendővel ezelőtt megtette már a
szükséges lépéseket az emlékkövek
elhelyezése ügyében. Az akkori terv
szerint a Stefániai lévő várat ala-
kították volna át kiegészítő muzeum-
má s ott helyezték volna el ezt az
anyagot.

A vár „elejtése” . . .

A tervet sürgette az a körü-
lmény, hogy már jóelőre látható volt,
hogy a muzeum épületének kibőví-
tésére nem nyújtanak alkalmat az
események. Ezer más gondja-baja
született a városnak s nem volt arra
ideje, hogy gondoskodjék arról a
kincsről, amely birtokában van s
amely egyszersmind ismét nagy ér-
teket képvisel. A muzeum épülete
pedig — akármilyen kényszerű vál-
toztatásokat és átrendezéseket esz-
közöltek is időközben — esőkönny-
sen szűknek bizonyult s így aztán
érthető, ha a legnagyobb jóakara-
m mellett sem tudta a muzeum igaz-
gatósága máshová elhelyezni a sok-
száz éves emlékeket, mint a „szabad-
térre”. Ezért indítványozták, hogy
a lapidáris anyagot helyezték el a

MINDEN KOR MINDEN KOR

ASPIRIN

KINOS MEGLEPETÉS

ha rájön, hogy rossz árut kapott a pénzéért. Az ASPIRIN tablettáit nem érheti meglepetés, hiszen rajta van a Bayer keresz.

Dr. Joó Tibor a Pázmány Péter Tudományegyetem történetfilozófiai tanszékének magántanára. »A magyar nemzetesze, magyar nacionalizmus« mű szerzője, pompás cikkben szól hozzá a Kerényi Károly által felvetett vitához.